

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Modstandskampen 1940 - 45

Nr. 3 · September 2011

Gestapofanger
Krigssejlere
Modstandsfolk

HORSERØD
FRØSLEV
DACHAU
HANNOVER-STÖCKEN
NEUENGAMME
SACHSENHAUSEN
STUTTHOF
BUCHENWALD
THERESIENSTADT
RAVENSBRÜCK

ERHVERVSHÆMMEDE
FRA FRIHEDSKAMPEN

Modstand - vist nytter det...

Tanker før filmen om Hvidsten-gruppen

"Hvidsten-gruppen som dansk spillefilm" lød overskriften til en artikel i Aarhus Stiftstidende 7. nov. 2010. Filmen produceres af Regner Grastens selskab, og den instrueres af Anne Grethe Bjarup Riis. "Jeg har haft planerne i mange år. Historien er så oplagt materiale, at mange sikkert vil spørge, hvorfor filmen ikke er lavet for længst", siger Regner Grasten.

I 1946 var jeg elev på Gravers Andersens Forlag i Aarhus, som udgav bogen om Hvidsten-gruppen. Medlemmernes skæbner berørte os meget, da de endnu stod i frisk erindring. Alle 14 medlemmer blev pågrebet af tyskerne, og otte af dem blev henrettet den 29. juni 1944, blandt dem kromanden og gruppens leder Marius Fiil, hans søn og sviger-søn.

Det var statsminister Buhl, der dengang i sin samarbejdsvillighed med tyskerne advarede mod: "De ungdommelige elementer, som i ubesindighed og uforstand lader sig forlede til at begå handlinger, der under de nuværende forhold må betegnes som dødsensalvorlige. Vær med til at gøre det klart for alle, og navnlig for de unge, at den, der begår sabotage eller hjælper med dertil eller over for myndighederne tilbageholder viden om sabotageplaner eller undlader at medvirke til opklaring af sabotage, handler mod sit fædrelands interesse."

Mon tidligere modstandsfolk nogen-sinde glemmer, at det var landets statsminister, der opfordrede til at angive sine landsmænd?

Regner Grasten er især fascineret af, hvad han kalder almindelige menneskers ufattelige mod i en ualmindelig situation.

Dette får man et meget gribende indtryk af i bogen "De sidste timer. Afskedsbreve fra de henrettede danske patrioter". Der er også breve fra Hvidsten-gruppens medlemmer.

Bogen udkom i 1945, og i forordet skriver biskop H. Øllgaard bl.a.: "Harmen mod tyskerne voksede, og beslutningen om at kæmpe imod dem blev endnu mere afgjort. Risikoen for selv at blive taget og pint skræmmede ikke mere. Der er ikke tvivl om, at for hver, der faldt, meldte der sig 10, 20, ja flere til, netop til det farlige arbejde.

Når disse unge var blevet dødsdømte, fik de i regelen tilladelse til i de sidste timer, de havde at leve i, at skrive en sidste afskedshilsen til deres nærmeste. Disse breve var ikke blot til hjælp og trøst for dem, de var sendt til, men mange andre fik lov at læse dem, for man stod hinanden så nær i de dage. Adskillige af brevene gik i afskrift fra mand til mand og blev gengivet i de illegale blade. Også på dem, der slet ikke kendte de døde, virkede de til trøst og opmuntring og var med til at tømre

modstandsfronten sammen. De døde var med deres breve stadig med i kampen og virkede inspirerende på dem, der var tilbage."

Og det fremgår helt klart af brevene, at de er skrevet af mennesker, for hvem en stærk tro var fundamentet i deres liv. Biskop H. Øllgaard udtrykker det således: "Og mange af dem ved nu ganske sikkert, at Gud ikke lader dem i stikken. Han, der i afskedsbrevet til sine forældre underskriver sig "jeres lykkelige søn" har kort før nævnt: "blot man tror på Gud, da har man intet at frygte."

Biskop H. Øllgaard tilføjer: "Læs disse breve og mærk, hvordan de forpligter os til at kæmpe for deres idealer, så han, der skriver: "Trods alt så nyttede det!" kan få ret!"

Dette er helt i overensstemmelse med bladet Modstandskampens motto: Modstand - vist nytter det...

Og Biskop H. Øllgaard slutter sit forord med denne stærke opfordring: "Læs disse breve med ærbødighed for disse unge frihedskæmpers indsats!"

Kamma Ankjæro

Modstandskampen 1940 - 45 Gestapofanger Krigssejlere Modstandsfolk

September 2011 · 11. årg. nr. 3

Redaktion

Peter Eigenbroth, *Ansv. redaktør*
Østergade 35, Postboks 56, 9690 Fjerritslev,
Tlf. 98 21 22 00 Fax 98 21 24 31
Mail: peter@fjerritslev-tryk.dk

Modstandskampens Bladudvalg

Emmy Reitoft, Lykke Finderup, Peter Eigenbroth.

Indlæg dækker ikke nødvendigvis foreningens eller redaktionens synspunkter. (Eftertryk tilladt mod kildeangivelse)

Abonnement og bladregnskab

Peter Eigenbroth, Østergade 35, Postboks 56, 9690 Fjerritslev,
Tlf. 98 21 22 00 Fax 98 21 24 31

Abonnement kan bestilles ved at indbetale 200 kr. på konto nr. 7461 2070272221

Tryk Fjerritslev Tryk A/S

Pris 200 kr. Udenlandske abonnenter 250 kr.

Næste nummer

er planlagt til december 2011. Deadline herfor er 15. november.

Kaj Munk – Eftermæle

Den 1. maj 2000 udkom Per Stig Møllers store afhandling om Kaj Munk, en bog på 565 sider, der fortæller om Kaj Munks liv og forfatterskab. I bogens forord skriver Per Stig noget bemærkelsesværdigt: "Kun i sin død var Kaj Munk en samlende skikkelse". En sandhed, der underbygges i bogens første store afsnit, der hedder "Eftermæle", og som fortæller om, hvordan eftertiden vurderer Kaj Munk.

Det samme gør Bjarne Nielsen Brovst i sine fire bøger om Kaj Munk, og jeg finder det naturligt og nødvendigt at begynde min artikel med samme tema.

Kaj Munks eftermæle er efter min mening blevet helt uretfærdigt behandlet af flere forskellige forskere.

Der er ingen tvivl om, at Kaj Munk blev en samlende skikkelse, efter at han blev myrdet.

Aldrig tidligere har mord på en enkelt person vakt så megen harme, som mordet på Kaj Munk d. 4. januar 1944. Vi havde da oplevet den 29. august 1943 og jødeaktionerne oktober 1943, og de to begivenheder og ikke mindre mordet på Kaj Munk inspirerede i høj grad danskerne til aktiv indsats mod besættelsesmagten og var dermed i høj grad medvirkende til, at vi blev accepteret som – næsten – krigsdeltager mod Hitlers Tyskland. Denne Kaj Munk-sympati varede besættelsen ud. Kaj Munk blev hyldet ved befrielsen. Men så heller ikke ret meget længere. Der var nogle, der havde brug for en sydebuk. Der var nogle socialdemokrater, der havde markeret sig uheldigt undervejs. Stauning havde opfordret den danske befolkning til at indstille sig på nye vilkår i Europa. Buhl havde opfordret danskerne til at melde danske sabotører til politiet, og Hartvig Frisch havde omtalt stikkerlikvidationerne som mord.

Man ville gerne have opmærksomheden afledt fra disse sager og kom så i tanker om, at Kaj Munk i juli 1940 havde talt på Ollerup Idrætshøjskole og i sin tale havde rost Hitler. Talen blev refereret i Svendborg Avis, et censureret referat, fordi avisens redaktør havde pålagt referenten forsigtighed, fordi man jo ikke kunne skrive alt om

tyskerne, når de havde besat landet. Dette referat i Svendborg Avis er blevet brugt lige siden, selv om man kender et sandere referat. Men jeg kan selvfølgelig ikke her behandle begge referater, men har lyst til at referere fra det rigtige referat: "Vi fik Hitler, men beholdt Stauning". Denne udtalelse er selvfølgelig ikke venlig mod Stauning, men gør dog ikke Kaj Munk til nazist. Og det er jo, hvad Kaj Munk er blevet kaldt på grund af misbrug af referatet i Svendborg Avis. Misbrugt af blandt andre K.B. Andersen og andre top-socialdemokrater i 1950-erne og 1960-erne og af Henning Tjørnehøj i dag. Dette misbrug af Olleruptalen har fået mange danskere til at sige, når talen falder på Kaj Munk: "Kaj Munk, han var jo da nazist". Og intet kan være mere forkert, hvad de fleste vist vil indrømme, hvis de har læst, hvad Munk har skrevet som forfatter, som journalist og som prædikant.

Kaj Munk er født i 1898. Han kan siges at tilhøre den generation, der snublede i starten. Den troede på fred og fremgang, indtil 1. verdenskrig slog disse drømme i stykker og efterlod Europa i kaos. Disse unge søgte noget at tro på, at sætte deres lid til. Kaj Munk fandt to holdepunkter at satse på, magtmennesket/ den stærke mand og kristendom. Den stærke mand "opfandt" Munk, inden han selv manifesterede sig. Inden Mussolini trådte frem, og Hitler. Da de gjorde det, modtog han dem som retningsmænd for tidens kaos og meningsløshed. Indtil de afslørede deres sande jeg. Så sagde Kaj Munk NEJ til diktatorerne. Til Mussolini på grund af felttoget til Etiopien ("Sejren" 1936). Til Hitler på grund af jødeforfølgelserne ("Han sidder ved smeltediglen" 1938).

I sit forfatterskab fortsatte Kaj Munk dette arbejde med skuespillet "Niels Ebbesen", som han rejste rundt og læste i Danmarks forsamlingshuse og med den lille enakter "Før Cannae", som udkom få dage før mordet på Kaj Munk. Han fortsatte også sit arbejde som journalist og præst.

Jeg har tidligere nævnt, at Munk som ung fandt to holdepunkter: Den stærke mand og kristendom.

Det vil være forkert at slutte denne artikel uden at nævne skuespillet "Ordet". Skuespillet, hvor Johannes foretager en dødeopvækkelse. Prøv at lytte til den næsten sidste replik, Johannes siger til sin familie, da de står ved Ingers kiste: "Havde I ikke tillid til Påskemorgens sejrforvisning, kunne I i det mindste have bedt om at få hende igen".

Her møder vi for alvor forkynderen, Kaj Munk, der fortæller sit publikum, at et yderligere jordeliv er for intet at regne i sammenligning med det, der venter os hinsides.

I "Smeltediglen" hedder hovedpersonen Professor Mensch. Menneske. Der er også en biskop med i stykket, men professor Mensch er hovedpersonen.

Kaj Munk var ikke nazist, men han var kristen og humanist.

En kristen humanist!

*Poul Kildemoes
14. juli 2011.*

29. august på Bernadottegården

I år var 29. august på Bernadottegården en dobbelt festdag, idet vi både skulle markere mærkedagen fra krigen – 29. august 1943 – men også fejre, at Bernadottegården på denne dag fyldte 35 år.

Igennem disse 35 år har Bernadottegården været et hjem for et stort antal modstandsfolk og KZ-fanger, et mindre antal krigssejlere og mange enker og ægtefæller. Et meget positivt kapitel i Bernadottegårdens historie var, da det lykkedes den daværende bestyrelse med Mogens Henrik Nielsen som formand at forhandle en ny overenskomst med Roskilde Kommune i 1995. Denne overenskomst gav mulighed for, at de tidligere modstandsfolk, KZ-fanger, krigssejlere, enker og ægtefæller kunne få bolig i Bernadotteparken og sikrede således, at mange ægtepar kunne flytte i en ældrebolig her og forblive sammen i livets sidste år.

Dagen begyndte med en højtidelighed ved Bernadottes Mindeeg. Først havde vi sat en buket i ringen ved Bernadottes relief – som vi altid gør det ved mærkedagene – for at huske, hvor meget vi skylder denne mand.

Vejret var ikke overbevisende – mistænkeligt sorte skyer hang over os, men holdt sig heldigvis tørre. I sidste øjeblik besluttede vi at afholde højtideligheden som planlagt – udendørs.

The Last Post.

Efter at Emmy Reitoft havde budt velkommen til de tilstedeværende 50-60 fremmødte, blev begge Bernadottegårdens faner ført frem. Den ene af Hans Ebbe, den anden af Mogens Henrik Nielsen, begge tidligere KZ-fanger.

Emmy Reitoft fortsatte velkomsten med at erindre om, hvad det var for en dag, og hvorfor denne dag er den vigtigste for de mennesker, der på en eller anden måde var aktive i besættelses-årene:

- Regeringen trådte tilbage og departementchefstyret blev den officielle ledelse af landet, fordi
- Regeringen ikke ville acceptere, at tyskerne indførte dødsstraf
- Nye love blev nu vedtaget af højestretet.

Alt dette skete efter at der havde været omfattende folkestrejker i de større byer, og efterfølgende tiltog antallet af sabotager og andre aktioner imod den tyske besættelsesmagt.

Herefter sang vi en sang og ordet blev givet til årets taler, tidl. krigssejler Erik Kragelund, som er beboer i Bernadotteparken.

Erik talte om, hvordan den tyske besættelse af Danmark var anderledes end i de omkringliggende lande, der alle var større og var i stand til at kæmpe mod tyskerne.

"I Danmark var der isoleret modstand, men besættelsen var allerede fuldstændig samme dag. Denne tids-horisont gjorde det muligt for andre lande, at regering og monark kunne flygte til England og der danne en eksilregering – det kunne Danmark ikke. Udefra blev det fortolket sådan, at mens Norge kæmpede, overgav Danmark sig. Det var ydmygende for Danmark.

Indtil slutningen af 1942 så det sort ud. Mange af os var drenge dengang. Vi var frivillige, det var uvist, om de allierede kunne vinde krigen – det stod lige. Krig var nu dagligdag, hvor kammerater døde, og det levede vi med. Vi blev "nu-mennesker", de fleste af os troede ikke at vi ville se Danmark igen – det accepterede vi."

Erik Kragelund talte om de 61 danske skibe, der sejlede under engelsk flag, der blev torpederet, og næsten

Erik Kragelund holder årets tale 29. august.

1000 danske sømænd havde allerede da fundet deres grav på havet. Over 100 af disse var ikke fyldt 17 år. 117 danske skibe kom aldrig hjem.

Så kom datoen 29. august 1943, hvor der kunne anes lys for enden af tunnelen: Tyskerne havde stillet forskellige krav til den danske regering – bl.a. at der skulle indføres dødsstraf for sabotage. Dette var uacceptabelt, og regeringen gik af. Den 29. august var den mest betydningsfulde dag under Danmarks besættelse – dagen, hvor Danmark klart og tydeligt brød med den nazistiske besættelsesmagt. Efter denne dato vendte folkestemningen, og såvel den almindelige befolkning som politikerne støttede – mere eller mindre åbent – den voksende modstandsbevægelse. Som tak fra de allierede for deres indsats fik de 67 danske skibe, der endnu sejlede under engelsk flag, med udgangen af 1943 nu lov til at sejle under Dannebrog. 61 danske skibe under engelsk flag var torpederet.

I 1944 deltog Danmark i de allierede styrkers invasion af Normandiet med

i Roskilde

30 svært bevæbnede skibe, der sejlede under Dannebrog. De første amerikanske soldater, der blev landet på Utah Beach, blev landsat af danske skibe. Derfor er der i dag et mindesmærke ved Utah Beach for den danske deltagelse.

"Det er svært for dem, der ikke oplevede besættelsen at forstå, hvor betydningsfuld vore kammeraters indsats var, og hvorfor vi til stadighed må værne om deres minde. De blev tvunget til at ofre livet for det, de satte højest: et liv i frihed – den frihed som vi andre oplever. Frihed er et begreb af særlig overordnet betydning, der til stadighed må kæmpes for. Som nordmanden Axel Kiellund skrev: "Hvis et folk vil leve, må nogen kunne dø". Flere tusinde danske faldt i frihedskampen. Endnu flere fik fysiske og psykiske skader."

Erik Kragelund sluttede sin tale med følgende:

"Erfaringen viser, at historie er for vigtig til, at den kan overlades til historikerne. Historie bør være en erkendelse af, at man ikke kan samarbejde med Fanden uden at tage skade på sin sjæl. Det er vores pligt at beskrive og vurdere besættelsestidens hændelser på den tids betingelser.

Ved indvielsen af et krigsmindesmærke sagde den engelske Dronning:

"Det er ikke her, de omkomnes sande mindesmærke skal søges, men i livet hos de mænd og kvinder, der holder fast ved de idealer, for hvilke vore frihedskæmpere døde".

Efter Erik Kragelunds tale og en fællessang, blev der lagt blomster ved Bernadottes Mindeeg, og en trompetist spillede "The Last Post". Fanerne blev ført tilbage, og så var denne gode højtidelighed slut, og vi kunne gå ind og hygge os ved de smukke og veldækkede borde – et arbejde som hvert år bliver udført af Bernadottegårdens Venner – og Bernadottegårdens lækre mad: Mørbradbøf og romfromage, her til en god rødvin – skænket af Beboerfonden – og lidt let underholdning ved Sol og Claus.

Da klokken var godt og vel 14 var dagen slut, og vi kan nu se tilbage på en god dag.

Emmy Reitoft

En del af deltagerne ved 29. august højtideligheden på Bernadottegården i Roskilde.

Fanevagten.

2. verdenskrig i Rold Skov

Hollandshus

På Buderupholmvejen nord for Skørping finder vi tre mindesten for træfningen ved Hollandshus, en skel-sættende begivenhed under den tyske besættelse af Danmark.

Den 17. august 1943 blev en gruppe modstandsfolk på vej hjem fra en våbennedkastning ved Madum Sø angrebet af tyske soldater. Træfningen kostede Niels Erik Vangsted livet, mens Poul Edvin Kjær Sørensen blev anholdt og senere henrettet.

De to drab førte til folkestrejkerne i bl.a. Aalborg. Resultatet blev, at den danske regering gik af den 29. august, og samarbejdspolitikken med tyskerne fik ende. Fra mindstenene kan man gå en lille rundtur bag om Hollandshus mod Skørping Privathospital og se rækker af flyverskjul, der er gravet ud i kanten af vejen. Her kunne tyskerne gemme deres biler for allierede flyvere.

Lytteposten, Sønderkol, Rebild

En næsten overgroet brøslægning på toppen af Sønderkol er i dag et af de eneste spor af lytteposten i Rebild Bakker, hvorfra tyske soldater overvågede flytrafik i området. Her havde de nogle få træbarakker, som blev revet ned efter krigen. I slutten mellem Nørrekol og Sønderkol ligger et andet minde: en stor sten med inskriptionen "Zum Andenken. Flug-Wache. Rebild 1940". Den stod i sin tid på toppen, men blev væltet ned i slugten af lokale borgere.

Bette Berlin

Syd for Fræer ligger resterne af en stor radarstation, tyskerne byggede. Herfra kunne de overvåge lufrummet i 100 km's omkreds. De lokale døbte området "Bette Berlin". Efter krigen blev "Bette Berlin" om-dannet til flygtningelejr for civile tyskere, der var flygtet fra de fremrykkende russiske styrker, og var endt i Danmark.

Skørping Privathospital

Under krigen var tyske soldater indkvarteret på Skørping Skole. De anvendte i det daglige køkkenet på det, der dengang var Skørping Tuberkulosesanatorium. Samtidig var sanatoriet hovedkvarter for den lokale modstandsgruppe. Maskinmester Emanuel Rasmussen sørgede for at organisere arbejdet og skjule våben og sprængstoffer på sanatoriet.

Jernbanesabotage, Mosskov

Den jyske længebane var afgørende for tyskernes transport af materiel og soldater til Norge. Besættelsesmagten udbyggede jernbanen til to spor, så den kunne klare trafikken. Jernbanen var derfor et af modstandsbevægelsens hovedmål, og den blev skarpt bevogtet. Gennem Rold Skov var bevogtningen ekstra finmasket. Modstandsbevægelsen forsøgte ved en enkelt lejlighed i marts 1945 at afspore et tog ved Mosskov, men det mislykkedes, da sprængladningerne ikke virkede.

Madum Sø

Markerne mellem Akseltrup og Madum Sø var et af de første steder i Danmark, hvor allierede fly nedkastede våben, sprængstof og radioudstyr til modstandsbevægelsen. Pladsen blev kun brugt tre gange i sommeren 1943, for den sidste nedkastning blev opdaget af tyske soldater og endte med den dramatiske ildkamp ved Hollandshus.

Flyverskjul, Stabelpladsen, Arden

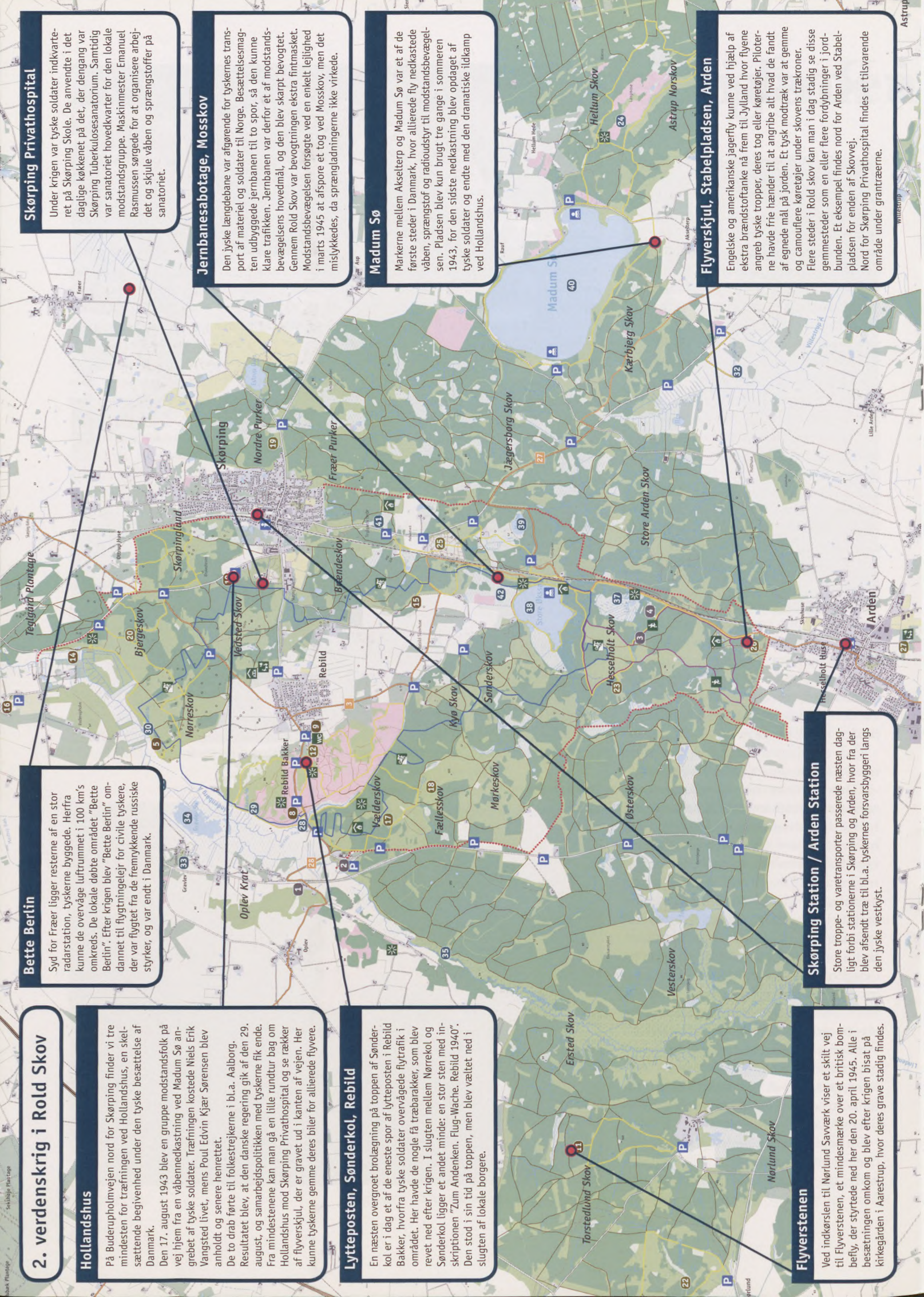
Engelske og amerikanske jagerfly kunne ved hjælp af ekstra brændstofkanke nå frem til Jylland hvor flyene angreb tyske tropper, deres tog eller køretøjer. Piloterne havde frie hænder til at angribe alt hvad de fandt af egnede mål på jorden. Et tysk modtræk var at gemme og camouflere køretøjer under skovens trækrone. Flere steder i Rold skov kan man i dag stadig se disse gemmesteder som en eller flere fordybninger i jordbunden. Et eksempel findes nord for Arden ved Stabelpladsen for enden af Skovvej. Nord for Skørping Privathospital findes et tilsvarende område under grantræerne.

Skørping Station / Arden Station

Store troppe- og varetransporter passerede næsten dagligt forbi stationerne i Skørping og Arden, hvor fra der blev afsendt træ til bl.a. tyskeres forsvarsbyggeri langs den jyske vestkyst.

Flyverstenen

Ved indkørslen til Nørlund Savværk viser et skilt vej til Flyverstenen, et mindesmærke over et britisk bombefly, der styrtede ned her den 20. april 1945. Alle i besættningen omkom og blev efter krigen bisat på kirkegården i Aarestrup, hvor deres grave stadig findes.

Mindesten ved Madum Sø i Rold Skov for Vangsted-gruppen

De var 12 unge mænd fra Aalborg-området, som gik ind i kampen mod den tyske besættelsesmagt. Fire af dem måtte betale for indsatsen med deres liv, og de øvrige otte endte i tyske kon-

centrationslejr eller måtte flygte til Sverige.

På 68-årsdagen for Besættelsestidens mest dramatiske hændelse i Rold Skov, fik de sat et varigt minde over deres indsats. Torsdag den 18. august blev indviet en mindesten tilegnet Vangsted-gruppen. Det skete på Madum Søvej i den sydlige ende af Madum Sø, lige ved den mark, hvor gruppen i 1943 tog imod våben, sprængstof, radioudstyr og agenter som Royal Air Force kastede ned.

Ved indvielsen talte forfatteren Ole Rønnest, Politihistorisk Selskab for Nordjylland, og overbragte en hilsen fra Vangsted-gruppens eneste nulevende medlem, den 91-årige Karl Peter Madsen. Denne måtte melde fra på grund af svigtende helbred.

Fra Madum Sø til bruddet med tyskerne

Mindelunden ved Madum Sø er noget ganske specielt, og den udfylder et stort hul i formidlingen. For det var lige der på markerne, at det centrale kapitel i Besættelsestidens historie i

Rold Skov havde sit udgangspunkt. Pladsen ved Madum Sø var en af de første i Danmark, der blev brugt til våbenedkastninger. I alt blev den anvendt fire gange i juli-august 1943, sidste gang den 17. august, hvor kode-meddelelsen "På genhør kl. 21.30" lød i BBCs aftenudsendelse til det besatte Danmark.

De 12 mand i gruppen stod klar, da Halifax-maskinen kom ind over området kl. 23.15. Den havde tekniske problemer, og først ved tredje indflyvning lykkedes det at få kastet de seks containere. Ydermere satte en af de fire motorer ud, men maskinen nåede sikkert hjem til basen i Tempsford ved London.

Så heldig var modstandsgruppen ikke. Efter at have læsset containerne på deres lastbil kørte de mod Aalborg, men ved Hellum ventede en bil med tyske soldater. Efter en længere forfølgelse indså gruppen, at de ikke kunne køre fra tyskerne. Ved Hollandshus nord for Skørping stoppede de lastbilen og tog flugten ind i skoven. Niels Erik Vangsted blev dræbt i en regn af tyske projektiler, mens Poul Edwin Kjær Sø-

Forfatter Ole Rønnest afslørede mindestenen.

rensen blev taget til fange. Resten undslap, men måtte gå under jorden.

Drabet på Vangsted og tyskernes efterfølgende henrettelse af Kjær Sørensen satte gang i en kædereaktion af demonstrationer, folkestrejker og sammenstød med besættelsesmagten. Den 29. august havde også den danske regering fået nok og afbrød samarbejdspolitikken med Tyskland.

Besættelsestiden i Rold Skov formidles bredt

Mindelunden ved Madum Sø er etableret i et samarbejde mellem Rold Skov Natur- og Kulturcenter, Lindborg Gods, der har doneret stenen fra en grusgrav i Rold Skov, samt Willestrup Gods, der har stillet arealet til rådighed for den lille mindeplads.

Indvielsen markerede et foreløbigt punktum for projektet med at formidle Besættelsestidens historie i Rold Skov-området. Vi har fået moderniseret formidlingen eller lavet helt ny ved bl.a. Hollandshus, flere steder i Rebild Bakker og i Torstedlund Skov. Desuden er der lavet et kort over skoven med de vigtigste steder fra krigens tid. Endnu

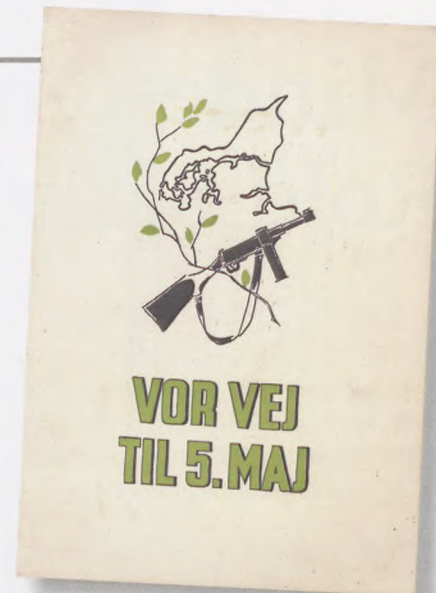
mangler en enkelt større ting, formidlingen af radarstationen og flygtningelejren "Bette Berlin" ved Fræer, og en enkelt mindre, ved Aarestrup Kirke.

Dertil kommer journalist og forfatter Henrik Bugge Mortensens dokumentarfilm om "Træfningen ved Hollandshus", som får premiere til vinter. Den er en selvstændig fortsættelse af filmen "I krigens Skygge" fra 2010, der beskrev livet i Rold Skov-området fra 1940-1945.

Projektet har ikke kunnet lade sig gøre uden velvilje og bistand fra en lang række personer og lokalhistoriske arkiver, der har hjulpet med oplysninger og billeder. Naturstyrelsen og private skovejere har været med, private firmaer har sponseret og Hjemmeværnskompagni Rebild har bidraget med entusiasme og mandskab.

Udover Rold Skov Natur- og Kulturcenter har fotograf Kjeld Thomsen, Buderupholm, fra starten været drivkraft i projektet. Alt i alt et rigtig godt holdarbejde, helt i overensstemmelse med ånden i Modstandsbevægelsen.

Uffe Westerberg,
Rold Skov Natur- og Kulturcenter

Allerede i 1945 begyndte der at udkomme litteratur om besættelsen og modstandsarbejdet. En af dem var "Vor vej til 5. maj", der væsentligst omtalte forholdene under krigen i Nordjylland, rigt illustreret af pressefotograferne Harry Dalby og Sv. Aa. Kühl.

Herfra bringer vi nedenstående artikel, der er skrevet af daværende folketingsmand Robert Stærmose.

Danske i udlandet har meget ofte spurgt mig, hvorfor den aktive modstand i Danmark ikke begyndte i noget betydende omfang før i sommeren 1943. Hvorfor gik der over tre år, før vi herude hørte om danskernes modstand mod fjenden, har udlandsdanskerne spurgt. Vi hørte om nordmændenes, hollændernes, belgiernes, tjekkernes, franskmændenes og mange andres kamp, men intet – eller så godt som intet – fra Danmark. Hvordan kan det være?

Det har været en tilfredsstillende, at dette spørgsmål har kunnet besvares. I dag ved vi, at danskerne har været lige så tidligt med i den europæiske underjordiske modstandsfront som alle an-

I Aalborg udløste Niels Erik Vangsteds begravelse en stor folkedemonstration, der blev medvirkende til bruddet med besættelsesmagten den 29. august.

Den første nedkastning

dre nationer, og at det først og fremmest skyldes en række ulykker og uheld i starten, at vi ikke kunne udvikle den militære sabotage i det store omfang før i sommeren 1943.

Den første mand, som var udset til at organisere den nødvendige forbindelse med England for forsyningen med våben og materialer, var en ung dansk læge Bruun, som sammen med en radiotelegrafist sprang ud fra en britisk maskine over Midtsjælland ved juletid 1941. Telegrafisten landede, men Bruuns faldskærm foldede sig ikke ud, og han blev dræbt ved nedstyrtningen.

Den næste leder kom ned på Sjælland i april 1942. Det var Chr. Rottbøll fra Børglum Kloster i Vendsyssel. Han var i sommeren 1941 rejst ud af Danmark – officielt for at tage til Finland som frivillig. I Stockholm forsvandt han fra sin gruppe, rejste pr. fly til London og fik sin uddannelse under sektionen for modstanden i Europas tyskbesatte lande.

Rottbøll organiserede den første modtagelse af mænd og materiel i Jylland. Den fandt sted natten mellem 31. juli og 1. august 1942. Operationspladsen lå syd for Trend Storskov i Himmerland. Medhjælperne var dyrlæge Sonne og hans sønner samt to unge Viborg-studenter, som i nogle dage havde ligget med deres telt for at studere køkkenmøddingerne ved Ertebølle. Disse to unge "historiestuderende" var Christian Ulrik Hansen og hans nære ven, Erik Nyemann. Rottbøll selv opholdt sig som redaktør Rasmussen på stedet for personligt at kunne lede denne første jyske modtagelse.

Nedkastningen lykkedes kun delvist. De fire mand, som "stod af" fra maskinen, kom velbeholdne ned, men materiellet faldt så langt fra pladsen, at det ikke kunne findes, og en af mændenes skærme måtte ligeledes trods energisk eftersøgning efterlades på pladsen.

Mændene blev indkvarteret i Støv-

ring, hvor der netop i de dage afholdtes et kæmpemæssigt danmarksmesterskabsstævne i svømning med så mange tusinder af fremmede besøgende, at de fire mand fra luften kunne bo mellem svømmerne, uden at det overhovedet vakte den fjerneste opmærksomhed. Uheldet med nedkastningen fredag aften førte søndag middag til alarmering af politiet, der rykkede ud fra både Aalborg og Aarhus med rutebiler, et talstærkt mandskab og en del hunde. Alarmeringen var blevet fortræffeligt forsinket af en sognefoged i Vesthimmerland, og Støvring blev også omgående underrettet om alarmen af den vagthavende i sikkerhedspolitiet i Aalborg. Ved denne første operation i Jylland fungerede således et samarbejde med det danske politi. Desværre et alt for enestående tilfælde på det tidspunkt!

Da det måtte formodes, at visse spor – navnlig en del telefonsamtaler – pegede fra Farsø mod Støvring, beordrede Rottbøll sine folk fjernet hurtigst muligt sammen med det radiomateriel, som var kommet uskadt ned. Det store svømmestævne var i fuld gang i friluftsbadet. Gennem højtaleren kaldtes læge Knud Olesen ud fra den tusindtallige skare. Hvem ville finde det mærkeligt, at der kom bud efter en læge? Olesen transportererede mænd og radiomateriel væk i sin vogn og blev heldigvis ikke standset af de politiudrykningsvogne fra Aarhus, som han mødte i Rold Skov. Alt gik godt, og da kriminalpolitiet endelig tirsdag fandt frem til Støvring og hurtigt fandt faldskærmsjægerens logi, var fuglene fløjet mod syd, og alt var roligt i Støvring efter de bevægede svømmestævnedage.

Hverken Christian Rottbøll eller hans mænd fra Trend fik nogen lang virketid. I september 1942 – efter kun fem måneders aktivitet – faldt Rottbøll under tragiske omstændigheder for en dansk kriminalbetjents kugler i København. Kort tid i forvejen var en radiotelegrafist faldet under et anholdel-

sesforsøg – han tog gift. Forinden havde han dræbt en dansk kriminalbetjent. Tre af de mænd, der landede i Himmerland, blev senere arresteret af det danske politi under flugtforsøg til Sverige. Der knytter sig til disse tre mænds skæbne nogle mærkelige omstændigheder. Tyskerne forlangte dem udleveret, men det danske politi afslog dette. I stedet for løslodes de tre arresteranter. Et kort stykke fra arrestens port stod det tyske politi parate til at anholde de tre faldskærmsjægere igen! Ingen havde ventet, at disse tre mænd – der alle var danske styrmænd – skulle komme levende igennem krigen. Den 19. juni 1945 landede de tre imidlertid på Kastrup Flyveplads efter en fantastisk færd gennem tyske fængsler og koncentrationslejre. De var blevet befriet af amerikanerne i Norditalien, hvor de opholdt sig i en fangelejr sammen med mange fremtrædende mænd, blandt andre Schusschnig og Martin Niemöller.

Ved de nævnte triste begivenheder – dobbelt triste, fordi danske landsmænd kæmpede imod hinanden på dette tidlige tidspunkt – brød det andet forsøg på at organisere forsyninger til Danmark sammen. Først i marts 1943 kom den tredje leder for forbindelsen til London ned på dansk jord. Også han landede i Himmerland.

Det er naturligt, at den første nedkastning i Jylland får sin plads blandt skildringerne af modstandsbevægelsen i Nordjylland. Begivenhederne synes at være foregået tilbage i en meget fjern fortid, fordi så mange forhold siden ændredes og forbedredes. Tilbageblikket over begivenhederne i 1942 kan yderligere styrke vor taknemmelighed over, at vort folk efter 29. august 1943 blev frigjort fra den skammens og uværdighedens tilstand, at gode danske landsmænd – politifolk på den ene side og modstandsfolk på den anden side – skulle føre krig mod hinanden.

Holger Danske lagde krans ved Holger Danske

Der er i sagens natur ikke så mange nulevende medlemmer af modstandsgruppen Holger Danske tilbage. Men dem, der stadig er nogenlunde mobile, havde en mindeværdig dag i Helsingør og omegn den 26. maj.

Turen begyndte ved Hellerup station, og så blev der kørt ad Strandvejen mod Helsingør. Der var stop og kransenedlægning ved mindestenen for H.C.

Thomsen og ved Snekkersten Station, hvor to Holger Danske-folk blev skudt.

Derefter kørte man til Kronborg, hvor den traditionelle krans blev nedlagt ved Holger Danske-figuren.

Efter højtideligheden kørte bussen til Hotel Marienlyst, hvor den "rigtige" Holger Danske-figur jo befinder sig. Derefter kørte man forbi Hellebæk Avls-gård og de tidligere militære arealer.

Så meldte sulten sig, og en dejlig frokost blev indtaget på Bistro Nord på Nordre Strandvej, hvor der blev hygget og snakket om gamle dage, før turen gik tilbage mod Hellerup.

29. august i Ryvangen

Den 29. august i Ryvangen blev markeret på traditionel måde, men med enkelte forandringer, bl.a., at Hjemmeværnets Musikkorps København leverede musikken, og at det var Studenterangerne, der sang.

Der var en "Sprechstallmeister" (Kaare Pedersen) der under hele forløbet annoncerede, hvad der skete.

Efter den traditionelle kranselægning ved dagens taler og formanden for "Frihedskampens Frednings- og Mindefond" samt formanden for "Danske Veteraner 1940-45", lagde repræsentanterne for Rusland, Amerikas Forenede Stater og Storbritannien blomster.

Endnu en forandring i forhold til tidligere var en helt ny flot talerstol designet af Thomas Seloy, der er uddannet designer og officer i Hjemmeværnet. Som sådan styrede han den militære del af højtideligheden.

I sin velkomsttale understregede ceremonimester Eugen-Olsen den store betydning, som bruddet med besættelsesmagten havde haft, og han erindrede om, at 23 danske soldater og 2 civile var blevet dræbt. Denne dag må derfor aldrig blive glemt.

Derefter talte chefen for Hjemmeværnet, generalmajor Finn Winkler, der lagde vægt på, at bruddet den 29. august var fremkaldt af befolkningens

krav, som politikerne var blevet tvunget til at bøje sig for. Han trak en linie fra denne begivenhed til Danmarks aktive indsats i Afghanistan og Libyen. Og han udtalte, at Danmarks forsvar under de seneste års udvikling i højere grad end tidligere var henlagt til Hjemmeværnet.

Trods en kritisk vejrudsigt, var vejret med os. Der faldt kun nogle få dråber, og efter fællessangen "Altid frejdig, når du går", brød solen igennem.

Højtideligheden afholdes næste år onsdag den 29. august.

Jens Ege

Holger Danske med ved navngivning af marinehjemmeværnsfartøj

Søndag den 18. september navngives marinehjemmeværnsfartøjet MHV 912 ved en ceremoni i Kalundborg Vesthavn. Navngivningen foretages af Hendes Kongelige Højhed, Kronprinsesse Mary, og Holger Danske gruppen deltager, ligesom Peter Birkelund ved den efterfølgende reception vil tale om Holger Danske gruppen.

Formanden for Frihedskampens Frednings- og Mindefond, ceremonimester, kammerherre Chr. Eugen-Olsen på den nye talerstol. Foto: Kirsten Ege.

BØGER

Straffelejren Fårhus, Landssvi- gerne og retsopgøret

Af Henrik Skov
Kristensen
Nyt Nordisk Forlag
Arnold Busck
640 sider, ill., 400 kr.

"De første uger var frygtelige. Lejren blev mere og mere fyldt. I kølevogne og åbne lastbiler ankom de arresterede nordslesvigere. Som storforbrydere blev de behandlet, og proppet ind i de overfyldte barakker. Uden plan og orden stuede man ca. 3.000 kammerater sammen bag lejrens pigtråd. Snart var barak 6 overfyldt. Forplejningen miserabel! Da så tilmed diaréen begyndte at grassere (hungerdysenteri), vidste vi snart ikke, hvad vi skulle gøre. I tre køjers højde lå de syge. Ofte mistede de bevidstheden efter de mange nødvendige toiletbesøg."

Ovenstående citat af den tyske frimejningsledende Gottfried Horstmann står som indledning til Henrik Skov Kristensens monumentale værk om Fårhuslejren, som Frøslev-lejren blev omdøbt til efter befrielsen, da den samtidig ændrede status til at være internerings- og straffelejrer for såkaldte "landssvigere" under retsopgøret efter 2. verdenskrig. Det kan nok konstateres, at forholdene i lejren ikke havde ændret sig væsentligt, om end rollerne var byttet rundt.

Fårhuslejrens indsatte var især i den første tid personer fra det tyske mindretal i Nordslesvig, altså Sønderjylland. Men senere afsonede landssvigere fra hele landet deres straffe i Fårhuslejren, herunder prominente personer som brødrene Bryld, en række intellektuelle og højtstående folk fra SS og Schalburgkorpset. Blandt de indsatte var også personer, som havde medvirket til folkedrab og udført tjeneste i tyske kz-lejre. På baggrund af de indsattes fangejournaler får man et indtryk af afsoningsforholdene i Fårhuslejren, og hvordan disse bliver op-

levet af de indsatte. Deres opfattelse er f.eks. blevet afdækket via beslaglagte breve fra deres journaler.

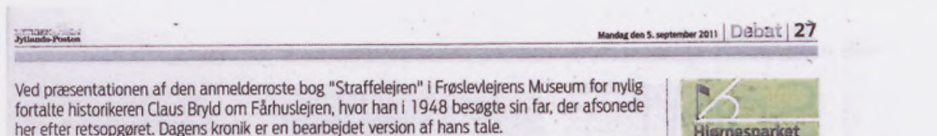
I alt afsonede 4.500 deres straffe i Fårhuslejren, som var den største anstalt for landssvigere. Omkring 3.000 af dem var fra det tyske mindretal i Sønderjylland.

Hvor Frøslevlejren for den danske befolkning i almindelighed, og vel for dette blads læsere i særdeleshed, står som et stærkt symbol på tysk besættelse og dansk modstand, har Fårhuslejren en tilsvarende stærk symbolværdi, især for det tyske mindretal i Sønderjylland, men også for "landssvigerfamilier" fra det øvrige land. Fårhuslejren blev for dem selve symbolet på retsopgøret efter krigen og den uretfærdighed, de følte sig udsat for.

Bogen belyser dette fænomen op til vore dage.

Efter en årelang strid er det besluttet, at der i 2012 skal etableres en afdeling i Frøslevlejren som dokumentation af forholdene fra maj 1945 til efteråret 1949, hvor Fårhuslejren blev afviklet. Det er lederen af Frøslevlejrens Museum, Henrik Skov Kristensen, der har indsamlet det omfattende materiale til bogen som forberedelse til etablering af museets afdeling om Fårhuslejren, og det er blevet til et imponerende værk om en til dels upåagtet del af danmarkshistorien.

I bogens forord afslører forfatteren, at han faktisk er i gang med et tilsvarende værk om Frøslevlejren fra starten i august 1944 og frem til 5. maj 1945. Den bog kan kun imødeses med spænding!

Ved presentationen af den anmelderroste bog "Straffelejren" i Frøslevlejrens Museum for nylig fortalte historikeren Claus Bryld om Fårhuslejren, hvor han i 1948 besøgte sin far, der afsonede her efter retsopgøret. Dagens kronik er en bearbejdet version af hans tale.

KRONIK DEN 5. SEPTEMBER 2011

Fårhus som myte og realitet

Det skal være dyrt at køre ind og ud af Isøen, og det er der stort set alle i Jylland. Det manglede bare. Det er en ren vindstreg for os folk, der man kan ikke overvurdere danskerne egentlige og det uafhængige snarere. Sig navnet Fårhus-lejren, den går rent ind. At man ikke bliver millionær af at gøre en million i Danmark falder ikke nogen ind, så ikke journalister, for det millionær...

Siegfried Matlok vil gerne fastholde, at det tyske mindretal i hans øjne blev alt for hårdt ramt i retsopgøret efter Anden Verdenskrig. Men det skal heller ikke glemmes, at mindretallet trods sin bitterhed skabte et nyt mindretal, som langsomt også erkendte sit medansvar.

KRONIK DEN 30. AUGUST 2011

Fårhus - et mørkt kapitel

Foruden at kunne fortælle om historien: kunne man foretage sig det tyske mindretal i Nordslesvig som det eneste i det opvarende nazistiske hav i Europa ville væmme åbne og overvære demokratiet? Næppe, ikke mindst på baggrund af at det efter sin ledelse i 1920 ikke fulde nogen som helst loyalt overfor den danske stat efter den efter sigende påtvungne og uoverensstemmende afslutning af 1920. Den "ny afgrænsede" som gennem Hitler og nazismen. Alle- rede i 1937-38 blev de mere mod- ret tyske nationale kræfter i min- dretelet afsløret af en radikal- iseret nazistisk linje, som satte lig- heds- tegnet mellem det at være tysk og det at være nationalsozialist. Den 9. april 1940 blev på denne bag- grund oprettet som Chansen for revanche overfor Versailles-dikta- tet, og det tyske mindretal brugte Besættelsen, men blev senere del- vis selv medvirket af besættelses- magten. Med denne linje var "de politiske" overbevist, at det tyske mindretal skulle være et af de tyske nationale tilsvarende her i området kom for det ideologiske fællesskab.

Mindretallet betalte en høj pris for sin deltagelse i Anden Verdenskrig - indtil videre med over 700 faldne, og udmålt med den mentale kata- strofe og med en stigende bety- delse af alt tysk veld og nord for grænsen. Mindretallets medlem- me følte sig mættet nok ikke forfærdigt af deres fædre, som havde sendt deres unge i krig, men ret- te deres bitterhed mod Danmark, som nu også med love med til- bagevendte kraft satte ind med et omstændigt retsopgør - og med Får- hus. Mindretallet blev forholdsvis rart alt for hårdt, når man tænker på at man i 2002 er ca. 15.000 dem i hele Danmark var perso- ner fra det tyske mindretal. Sam- tidt måske med en andre eksem- pler...

se - måske hos enkelte med andre skam? - over at have tjent et for- tryderisk regime, kæmpede med- lemmerne til første verdenskrig for sine retteligheder som danske borgere.

På den ene side følte mange i mindretallet, at de, der havde været udenfor landets grænser, ikke havde forladt sig mod danske lo- ve, fordi man havde stilet på sam- arbejdsforholdene i sig selv. Og på den anden side følte danskerne her, som kom til udtryk ved be- holdningen i de i juli 1945 efter 5. maj - selv om vi heldigvis slap for de lange knives nætter.

Der var andre i det tyske mindretal, der var desuoverens om de fan- tasier, som Haderslevkredsen omkring Matthias Hansen i 1943 prøvede at finde en fællesnævner i efterkrigstiden med dens "Haderslevserklæring", vig- tigt med en anerkendelse af græn- sen fra 1920.

De var ikke alle! Men især disse kræfter fandtes, og de var parat til at gøre en demokratisk indsats mod i katastrofen, blev det tyske mindretal retning. De skabte for- selskabet for en demokratisk in- dsats af mindretallet med grund- lægningen af Bund deutscher Nord- sleswiger i 1945 på et nyt folke- ligt-demokratisk grundlag.

Fårhus-blokkaden i hovederne gjorde det meget svært at træde op- pe. Mange af de tidligere le- dende nazister overtog, trods den nye linje, straks nye vigtige posi- tioner i mindretallet, og Fårhus- mentaliteten har i længe trukket dybe spor i det tyske mindretal. At mindretallet lod sig repræsentere af personer, som havde stået for en grim nazistisk linje, gjorde den de- mokratisk nye begyndelse lettere indtil, hvor man fra dansk side - ikke mindst fra politiets side - var meget skeptisk overfor de nye toner...

Henrik Skov Kristensens bog skaber debat om den rolle, Fårhus-lejren spillede fra 1945 til 1949 som straffelejrer for landssvigere. Her to eksempler fra Morgenavisen Jyllandsposten.

4072

Helle Elmgrenn
Sorgenfrigårdsvej 108 A
2800 Lyngby

ADRESSELISTE

ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Odense afd.: Fmd.: Alfred Andersen,
Bregnevej 7, 5220 Odense SØ,
tlf. 66 11 58 69.

Omegnsafdelingen:

Sydkaen 4.1.th, 3600 Frederikssund,
tlf. 47 53 02 48.
Fmd.: Eigil Skov Jørgensen,
giro 8011788, sociale sager.

Sjællands afd.:

Fmd.: Mogens Henrik Nielsen,
Bernadottetparken 32, 4000 Roskilde,
tlf. 46 75 77 13.
Kass.: Benny Rasmussen
Rungsted Strandvej 181 B
2960 Rungsted, tlf. 45 86 63 72.

Jysk afd.:

Konstitueret formand:
Robert Jensen, Østergade 25, Taulov,
7000 Fredericia, tlf. 75562335
Kass.: Birgit Lund, Skovparken 76 B,
6000 Kolding, tlf. 75 53 73 53.
Sekretær: Hans Jørgen Dahlhus,
Herredsvej 16, 7000 Fredericia.
Tlf. 75 94 35 83
(Postadresse: Sekretær)

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: John Nielsen, Margrethesvej 28, Ejby,
4070 Kirke Hyllinge, tlf. 46 40 50 87.
Giro: 87 446 867.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Jørn Jensen, Glentemosen 5, lejl. 103,
2605 Brøndby, tlf. 43 96 35 18.
Kass.: Salle Fischermann,
Toftøkærvej 28 C, 2820 Gentofte,
tlf. 39 65 89 90.

GESTAPOFANGERNE RANDERS

Fmd.: Ebba Hjortshøj, tlf. 86 42 77 29
Hermann Stillingsvej 17, 8930 Randers NØ.
Kass.: Marion Jensen, Møllevænget 6,
9560 Hadsund, tlf. 20 22 59 54.

HANNOVER-STÖCKEN

Henv.: Erik Tanne, Farum St. Torv 29, 1. th.,
3520 Farum, tlf. 44 95 87 35.

HORSERØD STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Anton Nielsen,
Møllevvej 17, 3650 Ølstykke, tlf. 47 17 90 69.
Kass.: Hanna Kirkegaard,
Jesper Brockmandsgade 2, 2200 København N.
Tlf. 22 12 49 25.

LANDSFORENINGEN AF KZ-FANGER FRA NEUENGAMME - VENNEKREDSSEN

Fmd.: Helle Sørensen, Borgervænget 92, 2. th.,
2100 København Ø, tlf. 59 18 66 89 - 20 45 19 29
Kass.: Gitte Sundahl, Søkildevej 3,
5970 Æreskøbing, tlf. 62 52 21 50

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN DK

Fmd.: Astrid Danielsen, Brejningevej 9,
5700 Svendborg, tlf. 63 21 04 64
astriddanielsen@hotmail.com
www.sachsenhausen.dk

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Krasnik Fischermann,
Gl. Vartov Vej 29, 2. tv.,
2900 Hellerup, tlf. 39 62 83 55.
Kass.: Michael Fingeret, Herman Triers Plads 2,
1631 Kbh. V, tlf. 35 37 11 21

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Formand: Martin Frøland, Ellemosevej 107,
2900 Hellerup, tlf. 39 68 15 25
Kasserer: Poul Brandt, Engbovej 104,
2610 Rødovre, tlf. 36 41 33 24

FRIHEDSKAMPENS VETERANER

Henvendelse kan ske til
Eigil Skov Jørgensen (Foss),
tlf. 47 53 02 48 eller
Bent Nielsen,
Wiedergården 46, 1, 2791 Dragør
tlf. 32 53 07 16.

HOLGER DANSKE - KLUBBEN

Fmd.: Jørgen H. Barfod
Ved Fortunen 10 A -2800 Lyngby
Skr. "Foss", E. Skov Jørgensen
Tlf. 47 53 02 48 e-mail: foss@privat.dk

DANSKE VETERANER 1940-45

Formand Erik Kragelund,
nysejler@webspeed.dk
Sekretær Max Roe, maxroe_sen@msn.com

FRIHEDSKAMPENS FREDNINGS- OG MINDEFOND

Amaliegade 18, 1256 København K,
tlf. 33 40 10 10
Fmd.: Chr. Eugen-Olsen
Sekretær: Jens Ege, N. Jespersens Vej 10,
2000 Frederiksberg, tlf. 38 33 52 08
Ansøgninger om støtte fra fonden kan rettes til
ovenstående adresse.
Bidrag til fondens arbejde kan sendes til
fondens konto i Spar Nord Bank
reg.nr. 9061 konto nr. 4569856065

ARBEJDSKADESTYRELSEN

Sankt Kjelds Plads 11, Postboks 3000,
2100 Kbh. Ø, tlf. 72 20 60 00, fax 72 20 60 20.

AMICALE INTERNATIONALE DE NEUENGAMME (AIN)

Vicepræsident Ernst Nielsen,
Sofielunden 14, 2600 Glostrup.

FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES RÉSISTANTS, DANMARK (FIR)

Formand: Allan Christiansen, Ibsvej 94,
2880 Bagsværd, tlf. 44 98 48 24.
Kasserer: Bodil Enoch,
Brøndbyøster Torv 51, 5. th. 2605 Brøndby,
tlf. 36 75 45 94.

BERNADOTTEGÅRDEN

Bernadottetgården 94, 9560 Hadsund,
tlf. 96 53 13 50.

BERNADOTTEGÅRDEN

H.H. Kochsvej 4, Himmelev, 4000 Roskilde,
tlf. 46 31 60 00.

MINDELUNDEN RYVANGEN

Tuborgvej 33, 2900 Hellerup, tlf. 39 62 14 67.

BANGSBO MUSEUM

9900 Frederikshavn, tlf. 98 42 31 11.

FRIHEDSMUSEET

Churchillparken 7, 1263 København,
tlf. 33 13 77 14.

MUSEET FOR FRØSLEVLEJREN

Lejrvejen 83, Frøslev, 6330 Padborg,
tlf. 74 67 65 57.

MUSEET PÅ KOLDINGHUS

Postboks 91, 6000 Kolding, tlf. 76 33 81 99.
Åbent kl. 10-17.

HORSERØDLEJRENS MUSEUM

Esrumvej 367, 3000 Helsingør, tlf. 72 55 20 47.
Åbent søndag, tirsdag og torsdag kl. 11-15.

BESÆTTELSESMUSEET I ÅRHUS 1940-45

Mathilde Fibigers Have 2 (v/ Domkirken)
8000 Århus C, tlf. 86 18 42 77, fax 86 18 42 83.
Fond reg. nr.: 12844.

HISTORISK SAMLING

FRA BESÆTTELSESTIDEN,
Niels Bohrs Alle 9, 6700 Esbjerg.
Åbent tirsdag kl. 10-12 og torsdag kl. 10-18.

ODENSE HISTORIE 1940-45

Brandts Passage 15,1.tv
5000 Odense C, tlf. 66 19 40 45.
Åbent d.1.lørdag i måneden kl.13-16

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: 4. Maj-huset, Gennem Landet 80 A,
8592 Anholt.
Kan lejes ved henvendelse til
Anders Rytter, tlf. 40 97 96 84